

'Wij schijnen van de joden af te stammen'

Van de moderne generaties mag Henk Helmantel Westeremden uitdragen naar verre einders, Harmen de Vries' affectie voor het kleine Noord-Groninger dorpje is niet minder doorwrocht. Kom Harmen niet aan de Kosterij- of Pastorieweg. Of het Abt Emopad. Wonen wil hij er niet meer, maar op gezette tijden is Harmen er te vinden. "Mijn wortels liggen er," stipt bij aan in z'n heldere Bedumer rijtjeswoning. "Dat word je nooit weer kwijt." Drie generaties De Vries gingen een hecht verbond aan met de aloude gewezen havenplaats; met z'n indrukwekkende reputatie uit de Middeleeuwen, toen de rechters van Fivelgo er nog vergaderden.

"Mijn grootouders hebben zich hier gevestigd," vertelt Harmen. "Ze kwamen uit Zwaagwesteinde. Opa was stoelenmatter. En hij werkte bij de boer. Ze zeggen dat wij van de joden afstammen. Mijn vader was ook landarbeider. Ik heb het standverschil tussen boer en arbeider wel goed meegemaakt. Dat leefde in de vooroorlogse jaren heel sterk. Rijk en arm." Nochtans geen verkeerd woord over Westeremden. "Ik heb er met veel plezier gewoond." Met vaste hand gestuurd door een dominante moeder. "Dutser," glimlacht Harmen mild. "Ze had de wind er goed onder. Daarom zie ik het ook een beetje als een tegenprestatie." Harmen doelt op de foto-tentoonstelling die hij op 7 juni organiseert in het dorpshuis van Westeremden. "Een stukje geldingsdrang. Even laten zien, toch wel wat te kunnen." Harmen - "denk erom, Harmen, geen Harm, mijn vader heette Harm" - is reeds geruime tijd bezig een unieke verzameling foto's aan te leg-

gen. Prenten van Westeremden en haar inwoners. Van meer dan honderd jaar geleden. Trots houdt hij een afbeelding tegen het licht van een groep schoolkinderen in een kledij van de vorige eeuw. Harmen taxeert achttien-tachtig. "Omstreeks." Slechts één van de zevenhonderd die z'n werkkamertje van boven tot onder vullen. Oude baasjes en besjes. Leunend op schoffel en hark. Voorovergebogen over het tuinhokje. Staatsieportretten van pralende burgers. Zich het gewicht van het moment bewust. Honderd jaar geleden waren fotografen met de helm geboren personages; met apparatuur waar de duivel soms de hand in leek te hebben. Maar de machinist zette de dorsmachine wél stil wanneer de kiekkast op het erf achter de boerderij opdook. En iedereen zocht razendsnel een goed plekje op, om pontificaal op de foto te komen. Pet op één oor, borst vooruit en de fronsende blik op oneindig. De klassieke beeltenis. Harmen de Vries zag een afdruk vorige week nog op-

genomen in een speciale rubriek van de Ommelander Courant. 't Verzamelen is voor de zestigjarige import-Bedumer geen hobby van vandaag of gisteren. "Ik verzamel al mijn hele leven." De liefhebberij kwam twee jaar terug in een stroomversnelling. Een slepende ziekte haalde De Vries uit het arbeidsproces. "Longemfyseem," licht hij toe. "Daar heb ik het heel moeilijk mee gehad. Ik werkte op de repro-afdeling van de universiteit. Ik hou van contact met mensen. Bijna dertig jaar heb ik het gedaan. Daarvoor werkte ik vijftien jaar op de melkfabriek, maar mijn schoonvader zei: 'er is voor jou wel ander werk'. Zo ben ik bij de universiteit terecht gekomen. Ik was boos, dat ik het niet meer aan kon. Boos en verdrietig. Maar ik ben er nu wel overheen. Ook mijn andere liefhebberijen heb ik eraan moeten geven. Ik ben gek van accordeon spelen. Ook altijd les gehad. Maar het is me te zwaar. En dan de avond-vierdaagsen. Vijfentwintig heb ik er vol gemaakt. Ben nog gehuldigd door de ge-

meente. Onderscheiden door de wethouder. Kan ik ook niet meer. Het maakt me wel eens opstandig. Ik heb een Sparta-metje. Daar tuf ik wat op rond."

Z'n gemotoriseerd rijwiel brengt hem nogal eens naar Westeremden. Om de expositie verder voor te bereiden. Alle medewerking kreeg hij van het dorpshuis. "Ze vonden het een aardig idee." Z'n manier van verzamelen is even doeltreffend als eenvoudig. "Wanneer ik iemand tegenkom waarvan ik denk, dat hij of zij nog wel eens foto's kon hebben uit een ver verleden dan vraag ik gewoon. Om te lenen. Ik laat er dan een afdruk van maken. Ik wist dat er in Usquert iemand woonde wiens vader ik goed heb gekend. Ik heb hem gebeld en hij zei; kom maar eens langs. Ik heb er heel wat prentjes opgedaan."

Op zaterdag 7 juni allemaal te bezichtigen; in het dorpshuis van Westeremden. Van half twee tot half vijf. Toegang: gratis. Harmen hoeft er niet aan te verdienen.

Harmen de Vries in zijn werkkamertje. Omringd door oude foto's. © NvhN/Wolter Kobus

